

SENSURVEILEDNING

Emnekode og navn: PSY2015/PSYPRO4315 Utviklingspsykologi II	Semester / År / Eksamenstype: H-22 Hjemme-eksamen (1 uke) Emnet ble undervist digitalt H-21. NB! Ingen undervisning V-22/H-22
Oppgave:	
Merk at kandidaten kun skal svare på EN av to oppgaver:	
<ol style="list-style-type: none">1. Diskuter, med utgangspunkt i pensumlitteraturen, hvordan foreldre-barn-relasjonen relaterer seg til barns sosioemosjonelle utvikling. Reflekter i tillegg over begrensningene til forskning innenfor dette domenet og gi ett eksempel på en mulig fremtidig studie som kan adressere en av disse begrensningene.2. Ungdomstiden er forbundet med økt risikotaking, men på den andre siden åpner seg også mange nye muligheter. Beskriv og sammenlign to-systemperspektivet («dual system perspective») og perspektivet om positiv ungdomsutvikling («positive youth development»). Reflekter i tillegg over hvordan denne kunnskapen kan anvendes i forebygging og intervensjoner for å forbedre ungdoms utvikling.	
Retningslinjer for hjemmeeksamen i PSY2015/PSYPRO4315 Fordypning i utviklingspsykologi (Utvikling II) HØST 2022	
<ul style="list-style-type: none">• Oppgaven skal skrives som et vitenskapelig essay.• Oppgaven kan skrives på norsk, dansk, svensk eller engelsk.• Det er viktig med en god og logisk struktur i oppgaven: (<i>Eksamensspørsmålet</i>), <i>innledning, kort om avgrensning/fokus, redegjørelse, diskusjon, konklusjon og referanser.</i><ul style="list-style-type: none">○ Kandidaten står fritt til å integrere redegjørelse og diskusjon.• Oppgaven skal ikke inkludere tittel og sammendrag (abstract) og heller ingen reell metode- og resultatdel (empirien inngår snarere i redegjørelsen/diskusjonen).• Husk å benytte avsnitt. Undertitler kan gjøre oppgaven mer leservennlig.• Linjeavstand 1.5 og skrifttype Times Roman 12 eller tilsvarende.• Besvarelsen skal ha en lengde på 3500 ord (+/- 200 ord), referanselisten ikke medregnet.• På tittelsiden/forsiden av besvarelsen oppgir du hvilken oppgave du har valgt og antall ord du har skrevet (<i>referanselisten teller altså ikke med, men referanser i løpende tekst teller med</i>).• Ikke skriv navn eller annen personidentifiserende informasjon på dokumentet.• Oppgi alltid kildene eksplisitt ut i fra gjeldene regler for bruk av referanser.• Det er tillatt å bruke ekstern litteratur (litteratur som ikke er oppført på pensumlista), men denne må ha relevans og tilsvare samme vitenskapelig nivå som pensum<ul style="list-style-type: none">○ Lærebøker bør som hovedregel unngås, men kan f.eks benyttes for definisjoner• Fotnoter og referanser til forelesninger skal ikke brukes i oppgaven.• Referanselisten skal skrives etter retningslinjene skissert av APA, 6th eller 7th edition: http://www.ntnu.no/viko/oppgave/aparegler<ul style="list-style-type: none">○ DOI er ikke påkrevd i referanselisten.• Sett gjerne inn sidetall og topptekst.	

- Hjemmeeksamen skal være individuell. Inspira har en innebygd plageringskontroll til bruk for sensor. Denne blir kjørt for alle oppgaver.

Lykke til på eksamen!

Emnekoordinator 31.10.22

Eksamenskrav og relevant pensumlitteratur:

Felles for begge oppgaver

Det skal vurderes hvorvidt kandidaten (1) har tilegnet seg utviklingspsykologisk kunnskap fra forskningsartikler og håndbokskapitler, og (2) kan reflektere nyansert og kritisk over utvalgte problemstillinger, og innenfor et utviklingspsykologisk perspektiv. Se også emnebeskrivelsen <https://www.ntnu.no/studier/emner/PSYPRO4315#tab=omEmnet>

Karakteren skal angi hvordan kandidaten mestrer dette (prestasjonens nivå). Kandidaten gis frihet til hvordan å avgrense oppgaven, men med bakgrunn i pensum forventes en momentrik og nyansert besvarelse. Ekstern litteratur er ikke forventet, men kan gjerne benyttes. Ekstern litteratur skal primært ha samme vitenskapelige nivå som pensum. Merk at studentene har begrenset erfaring med akademisk essay (de fleste studentene tar dette emnet i sitt 3. studiesemester). Deler av pensum berører dessuten statistikk og metode som studentene ennå ikke har kjennskap til (og noe er på ekspertnivå slik som meta-analyser). I slike tilfeller kan det ikke forventes at studentene har annet enn helt overordnet kunnskap.

Utover det som er skissert av **retningslinjer** for denne hjemmeeksamenen bør en god karakter (C) gis til besvarelser som viser god oversikt over emnerelevant litteratur og jevnt god utviklingspsykologisk forståelse. Besvarelsen må inkludere relevante begreper, teorier og empiri, men kan vise tidvis svakheter når det gjelder presisjon og evne til analytisk anvendelse av kunnskapen. For høyeste karakter (A) bør besvarelsen være gjennomgående presis og nyansert og vise betydelig selvstendighet og analytisk anvendelse. For lavere karakterer må oppgaven ha betydelige svakheter i form (f.eks. lengde på oppgaven eller uklar struktur) og/eller innhold (f.eks. mangelfull/misvisende kunnskap eller utelatelse av helt sentrale momenter).

Ad 1.

Oppgaven har utgangspunkt i emnetemaer som *foreldreskap, tilknytning og autonomi*. Eksempler på sosial og emosjonell utvikling er mange. Pensum inkluderer eksempelvis forskningslitteratur som omtaler sosial kompetanse (Fearon et al., 2016; Hygen et al., 2020) og jevnaldrende-relasjoner (eks. Becht et al., 2017; Katz et al., 2012), emosjonell kompetanse generelt (eks. Katz et al., 2012), eller avgrenset til emosjonsregulering (Viddal et al., 2017), samt nærliggende og relevant tematikk som autonomi (Allen & Loeb, 2015; Vasquez et al., 2016) og utvikling av selvet (eks. Becht et al., 2017). Internaliserende og eksternaliserende vansker kan også ha relevans (eks. Fearon et al., 2016).

I emnet diskuteres flere aspekter ved foreldre-barn-relasjonene som er knyttet til barns sosioemosjonelle utvikling:

Når foreldre (eller andre primære omsorgspersoner) gir en konsistent sensitiv omsorg, vil barns *trygge tilknytning* fremmes som igjen gjør barna i stand til bedre å regulere egne emosjoner (Viddal et al., 2017).

Foreldreskap har også blitt identifisert som en viktig prediktor for barns sosioemosjonelle utvikling. *Foreldres autonomistøtte*, eller hvordan foreldre fremmer barns viljefunksjon («volitional functioning»), har vist seg å være positivt knyttet til barns sosiale fungering så vel som deres positive affekt og adaptive emosjonsregulering (Vasquez et al., 2016). *Autoritativt foreldreskap*, preget av et høyt nivå av både struktur og kjærlighet/aksept, henger også sammen med en bedre

emosjonell fungering hos barn (Power, 2013). Lignende relasjoner er funnet for foreldrenes *meta-emosjonsfilosofi* (Katz et al., 2012).

Når det gjelder refleksjonsdelen av oppgaven er hensikten at studenten i større grad skal få anledning til å ta i bruk «egen stemme». Særlig med tanke på at det har vært digital undervisning som i mindre grad åpner for denne høyttenkning og refleksjon. Fokuset er altså *begrensningene til forskning innenfor dette domenet og ett eksempel på en mulig fremtidig studie som kan adressere en av disse begrensningene*. Selvstendighet og originalitet bør i alle tilfelle berømmes.

Ad 2.

Denne oppgaven er basert på flere temaer som ble tatt opp i løpet av emnet, men hovedsakelig de følgende temaene: *Tenåringshjernen, pubertet og seksualitet og positiv ungdomsutvikling*.

Ifølge *to-systemperspektivet* («dual system perspective») skyldes økt risikotaking i ungdomsårene at aktiveringen av et tidlig modnet sosioemosjonelt prosesseringssystem forsterker ungdommens tilhørighet til spennende, behagelige og nye aktiviteter i en tid da et fortsatt umodent kognitivt kontrollsystem ennå ikke er sterkt nok til å begrense mulig farlige impulser (Shulman et al., 2016). *Perspektivet om positiv ungdomsutvikling* («positive youth development») fokuserer på utviklingsmessige egenskaper («developmental assets») som ungdom kan ha, og som kan være interne (f.eks. engasjement for læring), eller eksterne (f.eks. støtte fra andre) og som kan beskytte ungdom fra å delta i risikoatferd som rusmisbruk (Benson, 2007; Wiium et al., 2019).

Eksempler på risikofaktorer som er nevnt i pensumlitteraturen er:

- Bruken av sosiale medier var positivt knyttet til risikoatferd i ungdomsårene (Vannucci et al., 2020).
- Mer spilling i alderen 10 predikerte mindre sosial kompetanse ved 12-årsalderen, men bare blant jenter (Hygen et al., 2020).
- Bare for jenter: Tidspunktet for puberteten var knyttet til depressive symptomer (Skoog et al., 2016).

Eksempler på beskyttelsesfaktorer (som kan knyttes til utviklingsmessige egenskaper («developmental assets»)) som er nevnt i pensumlitteraturen er:

- Et tydeligere utviklet selvkonsept predikerte mindre negativ interaksjon med far (Becht et al., 2017)
- Autonomistøtte fra foreldre var knyttet positivt til akademiske prestasjoner, autonom motivasjon, psykologisk helse, opplevd kompetanse, opplevd kontroll, engasjement og innsats, holdninger til skole, selvregulering og eksekutiv fungering (Vasquez et al., 2016).

Pensum

Foreldreskap, tilknytning og autonomi

Allen, J. P., & Loeb, E. L. (2015). The Autonomy-Connection Challenge in Adolescent–Peer Relationships. *Child Development Perspectives*, 9, 101-105.

Becht, A. I., Nelemans, S. A., van Dijk, M. P. A., Branje, S. J. T., Van Lier, P. A. C., Denissen, J. J. A., & Meeus, W. H. J. (2017). Clear Self, Better Relationships: Adolescents' Self-Concept Clarity and Relationship Quality with Parents and Peers Across 5 Years. *Child Development*, 88, 1823-1833.

Fearon, R. M. P., Groh, A. M., Bakermans-Kranenburg, M. J., van Ijzendoorn, M. H., & Roisman, G. I. (2016). Attachment and developmental psychopathology. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Theory and method* (pp. 325-360). Hoboken, NJ: Wiley.

Katz, L. F., Maliken, A. C., & Stettler, N. M. (2012). Parental Meta-Emotion Philosophy: A Review of Research and Theoretical Framework. *Child Development Perspectives*, 6, 417-422.

Power T. G. (2013). Parenting dimensions and styles: a brief history and recommendations for future research. *Childhood obesity*, 9, 14–21.

Soenens, B., Vansteenkiste, M., & Van Petegem, S. (2015). Let us not throw out the baby with the bathwater: Applying the principle of universalism without uniformity to autonomy-supportive and controlling parenting. *Child Development Perspectives*, 9, 44-49.

Vasquez, A. C., Patall, E. A., Fong, C. J., Corrigan, A. S., & Pine, L. (2016). Parent Autonomy Support, Academic Achievement, and Psychosocial Functioning: a Meta-analysis of Research. *Educational Psychology Review*, 28, 605-644.

Viddal, K. R., Berg-Nielsen, T. S., Belsky, J., & Wichstrøm, L. (2017). Change in attachment predicts change in emotion regulation particularly among 5-HTTLPR short-allele homozygotes. *Developmental Psychology*, 53, 1316-1329.

Zeegers, M. A. J., Colonesi, C., Stams, G. J. M., & Meins, E. (2017). Mind matters: A meta-analysis on parental mentalization and sensitivity as predictors of infant-parent attachment. *Psychological Bulletin*, 143, 1245-1272.

Formbarhet

Belsky, J., & Pluess, M. (2016). Differential susceptibility to environmental influences. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Developmental neuroscience* (3rd ed., pp. 59-106). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.

Identitet

McAdams, D. P., & Zapata-Gietl, C. (2015). Three Strands of Identity Development across the Human Life Course: Reading Erik Erikson in Full. In K. C. McLean & M. Syed (Eds). *Identity Development Across the Lifespan. The Oxford Handbook of Identity Development* (pp. 81-92). Oxford: Oxford University Press.

Meeus, W., van de Schoot, R., Keijsers, L. & Branje, S. (2012). Identity Statuses as Developmental Trajectories: A Five-Wave Longitudinal Study in Early-to-Middle and Middle-to-Late Adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 41, 1008-21.

Tenåringshjernen, pubertet og seksualitet

Borneskog, C., Häggström-Nordin, E., Stenhammar, C. et al. (2021). Changes in sexual behavior among high-school students over a 40-year period. *Scientific Reports*, 11, 13963.

Mendle, J., Beltz, A.M., Carter, R. & Dorn, L.D. (2019). Understanding Puberty and Its Measurement: Ideas for Research in a New Generation. *Journal of Research on Adolescence*, 29, 82-95.

Shulman, E.P., Smith, A.R., Silva, K., Icenogle, G., Duell, N., Chein, J., & Steinberg, L. (2016). The dual systems model: Review, reappraisal, and reaffirmation. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 17, 103–117.

Skoog, T., Bayram Ozdemir, S., & Stattin, H. (2016). Understanding the Link between Pubertal Timing in Girls and the Development of Depressive Symptoms: The Role of Sexual Harassment. *Journal of Youth and Adolescence*, 45, 316-327.

Stewart, J., Spivey, L. A., Widman, L., Choukas-Bradley, S., & Prinstein, M. J. (2019). Developmental patterns of sexual identity, romantic attraction, and sexual behavior among adolescents over three years. *Journal of Adolescence*, 77, 90–97.

Sosiale medier og gaming

Hygen, B.W., Belsky, J., Stenseng, F., Skalicka, V., Kvande, M.N., Zahl-Thanem, T. and Wichstrøm, L. (2020). Time Spent Gaming and Social Competence in Children: Reciprocal Effects Across Childhood. *Child Development*, 91, 861-875.

Vannucci A, Simpson EG, Gagnon S, Ohannessian CM. (2020). Social media use and risky behaviors in adolescents: A meta-analysis. *Journal of Adolescence*, 79, 258-274.

Positiv ungdomsutvikling

Benson, P. L. (2007). Developmental assets: An overview of theory, research, and practice. In R. Silbereisen & R. Lerner (Eds.), *Approaches to positive youth development* (pp. 33–59). London: Sage Publications Ltd.

Wiium, N., Ferrer-Wreder, L., Chen, B-B., & Dimitrova, R. (2019). Gender and positive youth development advancing sustainable development goals in Ghana. *Zeitschrift für Psychologie*, 227, 134-138.

Anbefalt litteratur

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32, 513-531.

Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3, 551–558.

Sameroff, A. J. (2009). The transactional model. In A. J. Sameroff (Ed.), *Transactional model of development: How children and contexts shape each other* (pp. 3-32). Washington DC: American Psychological Association.

Smith, L. (2018). *En kort introduksjon til utviklingspsykologi*. Oslo: Fagbokforlaget

Karakterbeskrivelse:

<https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Karakterskalaen>

Faglærer / oppgavegiver:

Navn: Jolene Van der Kaap-Deeder; jolene.van.der.kaap-deeder@ntnu.no
Sted / dato: Trondheim, 31.10.22